

Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin En Önemli Sorun, Neden ve Çözüm Yollarına İlişkin Algıları*

Rüştü YEŞİL¹, Enver ŞAHAN²

ÖZ

Bu araştırmada, Türk eğitim sisteminin en önemli sorunlarına, nedenlerine ve çözüm yollarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubu, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 180 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğretmen adayları yoğun olarak eğitim anlayışı ve eğitim programı temalarında toplanabilen sorunlardan bahsetmişlerdir. Bu sorunların öncelikli olarak dile getirilmesi, daha çok eğitim programı ve öğretmen temaları ile ilişkili nedenlerdir. Diğer taraftan yaşanan sorunların, öğretmen ve eğitim planlamasındaki yanlışlardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri ise ağırlıklı olarak eğitim programı ve eğitim planlaması ile ilgili olarak yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğretmen adayları, Türk eğitim sistemi, sorunlar, çözümler.

Perceptions of Teacher Candidates About The Most Important Problem of Turkish Education System, Its Reason and Its Solutions

ABSTRACT

This study aims at defining the views of teacher candidates on the most important problems of Turkish educational system, their reasons and ways of resolution. This is a qualitative study. The study group of the research consists of 180 students from various departments at Ahi Evran University. The data has been collected via a semi-structured interview form, and they have been analyzed through content analysis. According to results of the analysis, teacher candidates have extensively mentioned problems that could be collected under the themes of perception of education and training program. Why these problems have primarily been mentioned is mainly related to the themes of training program and teacher. On the other hand, it is assumed that such problems have derived from teacher mistakes and mistakes in planning the training. Teacher candidates have mostly advised resolutions related to the training program and the planning of the training.

Keywords: Teacher candidates, Turkish educational system, problems, solutions.

* Bu çalışma Niğde Üniversitesi'nde 16-19 Nisan 2015 tarihlerinde düzenlenen 24. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuş; ardından üzerinde yapılan düzenlemelerle geliştirilerek makale haline getirilmiştir.

¹ Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ryesil40@gmail.com

² Eğitim Bilimleri Bilim Uzmanı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Kırşehir, sahanenver@gmail.com

GİRİŞ

Bilim, teknoloji ve toplumda meydana gelen çok yönlü değişimler, eğitim sistemlerinde de değişimi zorunlu hale getirmektedir. Yaşanan değişimler bir yönüyle belirli sorunların çözümüne dönük iken diğer yönüyle de yeni bir takım sorunlara kaynaklık etmektedir. Hem yaşanan sorunlara çözümler üretmek hem de yaşanabilecek olası sorunlar henüz ortaya çıkmadan önüne önemli bir gerekliliktir. Hiç şüphesiz bu süreçte etkin olması gereken yapıların başında eğitim sisteminin geldiği söylenebilir.

Eğitim sisteminin, üzerine düşen bu önemli işlevi yerine getirebilmesi için bir taraftan dünyadaki değişimlere ayak uydurabilmeli, diğer taraftan da bu değişimlere öncülük ve rehberlik edebilmelidir. Ama bunun için, öncelikle kendisinin bir sorun kaynağı olmaktan çıkması; bir çözüm kaynağı olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte Türk eğitim sisteminin, henüz kendi sorunları ile mücadele edebilecek bir yapıya sahip olmadığı; aksine birçok sosyal, siyasal ve ekonomik soruna da kaynaklık ettiği sıklıkla dile getirilmektedir (Taşdelen, 2012; Güngör ve Göksu, 2013; Taşgın ve Sönmez, 2013).

Eğitim sisteminin başarısı üzerinde etkili pek çok faktör olmakla birlikte, hala sınıf mevcudiyeti (Seyfullahoğulları, 2010; Yaman, 2010), eğitimde ezber (Turan, 2006; Sekin, 2008), okulun finans ve materyal imkanları (Yolcu, 2007; Güngör ve Göksu, 2013), öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar (Doğan, 2005; Habacı vd., 2013; Üstüner, 2004), programdan kaynaklı sorunlar (Aydın ve Özmen, 2009; Genç ve Eryaman, 2008), öğretmen yeterlilikleri (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Taşgın ve Sönmez, 2013)... vb konularda göze çarpan ve acilen çözülmesi gerekli sorunların olduğu görülmektedir.

Dünyada ve Türkiye’de, yaşanan sorunlara çözümler üretebilmek adına eğitim sistemleri üzerinde sürekli olarak yeni düzenlemelere gidildiği dikkati çekmektedir (Doğan, 2005). Hiç şüphesiz bu değişiklik ve reform çalışmalarının temel amacı; yaşanan sorunlara çözümler üretebilmek, bireyin ve toplumun geleceğini daha sağlıklı temellere oturtmaktır. Diğer taraftan, sistem üzerinde yapılan reformların uzun süreli düşünülmesi, sık sık değişikliklere gidilmemesi ve uygulanabilir değişiklikleri içermesi de önemlidir. Kısa vadeli ve çok sık yaşanan değişimlerin ise bizzat kendisi, sistemin bileşenleri arasında bazı rahatsızlıkları ve uyumsuzlukları beraberinde getirebilmektedir.

Gerek sistem üzerindeki reformların amacına ulaşması gerekse uzun süreli ve uygulanabilir düzenlemeleri içermesi öncelikle, araştırma-geliştirme (ar-ge) çalışmalarının sağlıklı olmasına bağlıdır. Bir başka ifade ile yanlış ve eksik bilgidен hareket edilerek eğitim sisteminde yapılacak değişiklikler sorunlara çözüm oluşturamayacağı gibi, yeni bir takım sorunları da beraberinde getirecektir. Bu nedenle sistemin yapısına, işleyişine ve karşılaşılan sorunlara ilişkin bilgiler, doğru yerlerden, doğru yöntemlerle toplanmalıdır. Bunun

yanısıra, toplanan bu bilgilerin, eğitim sistemi reformlarında temel hareket noktalarından biri olarak kabul edilmeli ve dikkate alınmalıdır.

Eğitim sisteminde yaşanan sorunlardan toplumun her kesimi doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmektedir. Bununla birlikte özellikle öğrenci, öğretmen ve idarecilerin bu sorunlardan hem etkilenme miktarlarının fazla, hem de bu sorunlar üzerindeki bilgilerinin daha tutarlı olduğu söylenebilir. Bu nedenle, sistemle ilgili yapılacak değerlendirmelerde ve sistemi geliştirmeye dönük tedbirlerin belirlenmesinde özellikle bu üç kesimin görüş ve önerilerinin ayrı bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

Bu nedenle öğretmenler; eğitim sistemlerinin en vazgeçilmez unsurlarından biri olarak kabul edilmiş; öğretmen yetiştirme konusu, eğitim sistemi reformlarının da önemli bir boyutunu oluşturmuştur (Doğan, 2005; Habacı vd., 2013; Sönmez, 2008; Taşgın ve Sönmez, 2013). Öğrencilerin ise, özellikle modern eğitim anlayış ve uygulamaları açısından eğitim sistemlerinin odak noktasını oluşturan temel bir bileşeni olduğu söylenebilir. Eğitim sistemi ya da eğitim programı değerlendirmelerine dönük yapılan araştırmaların önemli bir kısmının, öğretmen ve/veya öğrenci görüş, tutum ve davranışları esas alınarak yapılıyor olması (Yılmaz ve Altınkurt, 2011; Yolcu ve Kartal, 2010; Külekçi, 2013; Aydın ve Özmen, 2009), bu durumun göstergesi olarak kabul edilebilir.

Bilindiği üzere öğretmen adayları, eğitim sisteminin hem öğrenci rolünü hem de gelecekteki öğretmen rolünü birlikte üstlenmiş/üstlenecek olan kişileri kapsamaktadır. Bu nedenle de iki farklı rolden, iki farklı bakış açısından bakarak eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin daha sağlıklı ve gerçekçi değerlendirmeler alınabileceği düşünülmüştür.

Öğretmen adaylarının; Türk Eğitim Sistemine ilişkin “en önemli sorun” algılarını ve böyle bir algıya sahip olmalarının gerekçelerini; belirtilen sorunun ortaya çıkma nedenlerine ve çözüm yollarına ilişkin düşüncelerini belirlemek, araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, öğretmen adayı gözüyle Türk eğitim sisteminde çözümü önem ve aciliyet arz eden sorunların, bu sorunların ortaya çıkma nedenleri ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde başlıca şu sorulara cevaplar aranmıştır:

Öğretmen adaylarına göre;

- 1- Türk eğitim sisteminin en önemli sorunu nedir?
- 2- Bu sorunların, en önemli sorun olarak görülmesinin gerekçesi nedir?
- 3- Bu sorunların ortaya çıkma nedenleri nelerdir?
- 4- Bu sorunların çözümüne yönelik neler yapılabilir?

YÖNTEM

Araştırma, içerik analizi yoluyla yapılmış nitel bir çalışma özelliği taşımaktadır. Nitel araştırma yöntemi, araştırma yapılan bireylerin sahip oldukları öznel görüş ve deneyimlerinin, sistematik olarak incelenebilmesini ve edinilen verilerle bilimsel nitelikli yorumlar yapılabilmesini sağlamaktadır (Ekiz, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

İçerik analizi ise sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). İçerik analizinde önceden belirgin olmayan temalar ve boyutlar ortaya çıkarılır. Bunun için birbirine benzeyen veriler belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirilip düzenlenir; kodlar ve temalar organize edilerek bulgular tanımlanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çerçevede, Türk Eğitim Sisteminin en önemli sorunu olarak gördükleri durum ile bu durumun en önemli sorun olarak görülme gerekçesi, sorunun nedenleri ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen adaylarının düşünceleri, açık uçlu sorulara verdikleri cevaplardan yola çıkarak içerik çözümlemesi tekniği ile analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinin son sınıflarında öğrenim gören ve veri toplama aracına gönüllü olarak cevap veren 180 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 25'i Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, 22'si Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, 19'u Türkçe Öğretmenliği, 20'si Sınıf Öğretmenliği, 22'si Matematik Öğretmenliği, 24'ü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 23'ü Fen Bilgisi Öğretmenliği, 25'i ise Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmektedir. Ayrıca katılımcıların 143'ü kız, 37'si ise erkek öğrencidir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Görüşme formu, açık uçlu 4 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular şu şekildedir:

- 1- Size göre Türk eğitim sisteminin en önemli sorunu nedir?
- 2- Bu sorunu diğerlerinden daha önemli görmeyeniz nedeni nedir?
- 3- Bu sorunun ortaya çıkma nedenleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?
- 4- Bu sorunun çözümüne ilişkin önerileriniz nelerdir?

Görüşme formu, çalışma grubuna araştırmacılar tarafından yazılı olarak dağıtılmış ve cevapların yine yazılı olarak verilmesi istenmiştir. Katılımcı öğrenciler, görüşme formunu yazılı olarak doldurmaya gönüllü öğrencilerden seçilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerden görüşme formu ile toplanan veriler, iki araştırmacı tarafından birbirlerinden bağımsız olarak incelenmiş ve içerik çözümlemesi yapılmıştır. Bu

çerçevede ilk olarak alan yazın taraması yapılmış ve görüşlerin analiz edilmesinde kullanılabilen olası temalar belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra ise iki araştırmacı, bağımsız olarak görüşme formlarını incelemiş ve her bir soru maddesine ilişkin verilen cevaplardan yola çıkarak temalar oluşturulmuştur.

Araştırmacılar arasında yapılan tartışma sonrasında, görüşme formunda yer alan dört soruya verilen cevapları gruplamada kullanılmak üzere 11 farklı temanın bulunduğu konusunda uzlaşmıştır. Bu temalar şu şekilde özetlenebilir:

- 1- Fiziksel altyapı/ Materyal donanım
- 2- Eğitim programı
- 3- Öğretmen
- 4- Mali sorunlar
- 5- Eğitim planlaması
- 6- Demokratik eğitim
- 7- Fırsat ve imkan eşitliği
- 8- Yönelme / Sınav sistemi
- 9- Eğitim anlayışı,
- 10- Sorumluluk bilinci,
- 11- Eğitim felsefesi.

Uzlaşılan bu temalar doğrultusunda görüşme formları tekrar incelenmiş ve her bir soru maddesine öğretmen adaylarının verdiği cevaplar, bu temalar altında gruplanmıştır. Bağımsız olarak yapılan gruplamalar araştırmacılar tarafından tekrar tartışılmış ve görüşlerin hangi temada değerlendirilmesi gerektiği konusunda çelişkili kısımların giderilmesi sağlanmıştır. Bu süreçte, bazı öğretmen adaylarının düşüncelerinin birden fazla tema ile yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Bu durumda o görüşün, ilişkili olduğu tüm temalarda temsil edilmesine karar verilmiştir.

Sonuçta öğretmen adaylarınca 1. soruya verilen cevapların 10 temada; 2. soruya verilen cevapların 9 temada; 3. soruya verilen cevapların 11 temada ve 4. soruya verilen cevapların 11 temada toplandığı konusunda genel bir uzlaşma oluşmuştur.

Daha sonra, bu temalara göre öğretmen adaylarının görüşleri gruplanarak frekans ve yüzdeler şeklinde tablolara aktarılmış ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Diğer taraftan bulgular üzerinde yorumlar yapılırken etik bir gereklilik olarak öğretmen adaylarının isimlerine yer verilmemiş; öğretmen adaylarını temsilen Ö-1, Ö-2 ... şeklinde kodların kullanılması tercih edilmiştir.

BULGULAR

1. Öğretmen Adaylarına Göre Eğitim Sisteminin Öncelikli Sorunlarına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, eğitim sisteminde yaşanan sorunlar içerisinde en fazla önemsedikleri sorun alanlarına ilişkin bulgular Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Türk Eğitim Sisteminin En Önemli Sorunlarına İlişkin Öğretmen Adayı Görüşlerinin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Frekans	%
1. Fiziksel altyapı ve Materyal donanımı	10	4,72
2. Eğitim programı	34	16,04
3. Öğretmen kaynaklı sorunlar	20	9,43
4. Eğitim planlaması	25	11,79
5. Demokratik eğitim	6	2,83
6. Fırsat ve imkan eşitliği	22	10,38
7. Yönelme ve Sınav sistemi	26	12,26
8. Eğitim anlayışı	62	29,25
9. Sorumluluk bilinci	3	1,42
10. Eğitim Felsefesi	4	1,88
TOPLAM	212	100,00

Tablo 1’de, öğretmen adaylarının eğitim sistemi hakkında en önemli gördükleri sorunların 10 temada toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğuna göre Türk eğitim sisteminde en önemli sorun olarak nitelenen durumlar ağırlıklı olarak “*eğitim anlayışı*” (n=62; %29,25) ve ardından “*eğitim programı*” (n=34; %16,04) temaları içerisinde yer almaktadır. Buna karşılık öğretmen adaylarının daha az kısmı tarafından en önemli olarak görülen sorunlar “*sorumluluk bilinci*” (n=3; %1,42) ve “*eğitim felsefesi*” (n=4; %1,88) temalarında toplanmıştır.

Eğitim sistemimizin en önemli sorununun *eğitim anlayışı*yla ilgili olduğunu ifade eden bazı öğretmen adaylarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Eğitim sisteminin en önemli sorunu bence öğretmen merkezli eğitimidir (Ö-18).

Eğitimimizde en önemli sorun derslerin sürekli olarak öğretmen odaklı işlenmesi ve öğrencinin bu durumda kendini ifade edememesidir (Ö-20).

Eğitim sistemimizin en önemli sorunu öğrencileri sınavla yarıştırmak onları ezberci olmaya itmektir(Ö-57).

Eğitim sistemimizin en önemli sorunu, sistemimizdeki kararsızlık ve tutarsızlıktır (Ö-59).

Eğitim sistemimizin en büyük sorunu bence ezbere dayalı bir eğitim sistemi benimsemiş olmasıdır(Ö-79).

Eğitim sistemimizin en önemli sorununun *eğitim programlarıyla* ilgili olduğunu ifade eden bazı öğretmen adaylarının görüşleri ise şu şekildedir:

Bana göre, bu konudaki en önemli sorunumuz; kendinden, ecdadından, tarihinden, milli bilinçten ve de dini konulardan habersiz olan bireyler yetiştiriyor olmasıdır (Ö-21).

Bana göre eğitim sisteminin en büyük sorunu gereksiz bilgi ve derslerdir (Ö-25).

Eğitim sistemimizdeki en önemli sorun milli benliğimizle, kültürümüzle örtüşen bir sistem ortaya koyamamış olmamızdır (Ö-34).

Bence eğitim sisteminin en önemli sorunu, öğrencinin öğrendiklerini okul dışında uygulayamamasıdır (Ö- 84).

Bana göre eğitim sistemimizin en önemli sorunu bize hayatımızda kullanabileceğimiz bilgileri vermekteki eksikliğidir (Ö-161).

Bu ifadeler neticesinde öğretmen adaylarının özellikle ezberci anlayış, öğretmen merkezilik ve eğitim programının içerik işlevselliğini, Türk eğitim sisteminin en önemli ve acil çözüm bekleyen sorunları olarak niteledikleri söylenebilir.

2. Öğretmen Adaylarının, Belirttikleri Sorunu Eğitim Sisteminin En Önemli Sorunu Olarak Nitelendirme Gerekçelerine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarından, eğitim sistemine ilişkin belirtmiş oldukları sorunu, neden en önemli gördüklerinin gerekçelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu doğrultuda belirtilen görüşlerin temalara göre dağılımı Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Belirtilen Sorunun En Önemli Sorun Olarak Nitelenme Gerekçelerine İlişkin Öğretmen Adayı Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	Frekans	%
1. Fiziksel altyapı/ Materyal donanım	7	5,43
2. Eğitim programı	54	41,86
3. Öğretmen	18	13,95
4. Eğitim planlaması	17	13,18
5. Fırsat ve imkân eşitliği	12	9,30
6. Yöneltilme/Sınav sistemi	6	4,65
7. Eğitim anlayışı	10	7,75
8. Sorumluluk bilinci	1	0,78
9. Eğitim felsefesi	4	3,10
TOPLAM	129	100,00

Tablo 2’de, öğretmen adaylarından elde edilen görüşlerin 9 tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğuna göre Türk eğitim sistemine ilişkin belirtilen sorunların daha önemli görülme gerekçeleri ağırlıklı olarak “*eğitim programı*” (n=54; %41,86) ve ardından “*öğretmen*” (n=18; %13,95) temaları içerisinde yer almaktadır. Buna karşılık belirtilen gerekçelerden diğerlerine göre daha az dile getirilen kısmı, “*sorumluluk bilinci*” (n=1; %0,78) ve “*eğitim felsefesi*” (n=4; %3,10) temalarında toplanmıştır.

Öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları sorunların, *en önemli* olarak nitelendirilme gerekçelerinin *eğitim programı* teması altında toplanan görüşlerinden bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

Çünkü ezberci zihniyet öğrencilere yorum yaptırmayı öğretmez. Konuları ezberleyen bir öğrenci belli bir süre sonra bu bilgileri unutur (Ö-2).

Bu sorun en önemli sorundur çünkü; öğrenci aktif hale gelmediği için o ders onun zihninde çok da kalıcı olmaz (Ö-55).

İnsanlara anlatılan şeyler aklında kalmazsa, öğretici olmazsa eğitimin ne önemi kalır? Bilgiler eski öğrendiklerimizin üstüne konulamıyorsa, bana yarar sağlamıyorsa günlük hayatta kullanamıyorsan ne anlamı vardır bilginin?(Ö-33).

Ezbere yönelik eğitimden dolayı yeni yetişen nesil hiçbir konuda fikir üretememekte ve yorum yapamamaktadır (Ö-104).

Çünkü program öğrenciyi tembelleştirmeye, araştırma yapmadan, hazır konma alışkanlığı geliştirmektedir (Ö-152).

Öğretmen adayları eğitim programından sonra, sıklıkla *öğretmen temasında* toplanan gerekçeleri dile getirmişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

Çünkü öğretmen iyi yetiştirilmezse doğal olarak bu öğrenciye de yansır. Onun için bu en önemli sorundur (Ö-24).

Çocuğun anne ve babasından sonra örnek aldığı ilk kişi öğretmendir (Ö-73).

Çünkü öğretmenlerin birçoğu kendini geliştirmemektedir. Bu eksikliklerini kapatmayarak öğrencilere de eksik bilgi verirler (Ö-114).

Çünkü ilkokul olsun, lise olsun hatta üniversite olsun gittiğim okullarda dört dörtlük hoca elle sayılır şekildeydi (Ö-139).

Bu ifadeler sonucunda öğretmen adaylarınca eğitim sistemine dönük belirtilen sorunların en önemli sorun olarak nitelenmeleri ardında, daha çok öğretmenlerin mesleki-kişisel özellik ve yeterliklerinin yattığı söylenebilir. Başka bir ifade ile öğretmen adayları, eğitim sisteminde yaşanan sorunların en öncelikli sorunlar haline gelmesini, öğretmenlerin yetersizliklerine dayandırarak açıklamaktadırlar.

3. Eğitim Sisteminde En Önemli Olarak Nitelendirdikleri Sorunun Ortaya Çıkma Nedenlerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Dair Bulgular

Öğretmen adaylarının, eğitim sisteminde yaşanan ve en fazla önemsedikleri sorunların ortaya çıkma nedenlerine ilişkin görüşlerin temalara göre dağılımına dair bulgular Tablo 3’de özetlenmiştir.

Tablo 3. Eğitim Sisteminde En Önemli Olarak Nitelendirdikleri Sorunun Ortaya Çıkma Nedenlerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	Frekans	%
1. Fiziksel altyapı/ Materyal donanım	9	6,29
2. Eğitim programı	10	6,99
3. Öğretmen	29	20,28
4. Mali Sorunlar	4	2,80
5. Eğitim planlaması	22	15,38
6. Demokratik eğitim	1	0,70
7. Fırsat ve imkan eşitliği	13	9,09
8. Yöneltilme/Sınav sistemi	20	13,99
9. Eğitim anlayışı	20	13,99
10. Sorumluluk bilinci	4	2,80
11. Eğitim felsefesi	11	7,69
TOPLAM	143	100,00

Tablo 3’te, öğretmen adaylarının en önemli gördükleri sorunların ortaya çıkış nedenlerine dair görüşlerinin 11 tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu tarafından Türk eğitim sisteminde yaşanan en önemli sorunların ortaya çıkış nedenlerine “*öğretmen*” (n=29; %20,28) teması içerisinde yer verilmiştir. Bunu takip eden diğer en önemli nedenler ise, “*eğitim planlaması*” (n= 22; 15,38) teması içerisinde yer almaktadır. Buna karşılık “*demokratik eğitim*” (n=1; % 0,70), “*mali sorunlar*” (n=4; %2,80) ve “*sorumluluk bilinci*” (n=4; %2,80) temalarında yer verilen nedenler, öğretmen adayları tarafından daha az dile getirilmiştir.

Öğretmen adaylarının eğitim sisteminde en önemli sorun olarak nitelendikleri sorunların ortaya çıkma nedenlerinden *öğretmen teması* içerisinde yer verilen görüşleri aşağıda örneklennmiştir:

Öğretmenler sınavlarda sadece kendi öğrettiklerini istiyorlar, çocukları araştırmaya-çabalama sevk etmiyorlar. Çocuklar her şeyi ezberleyip geliyorlar (Ö-8).

Ezbere dayalı sistemin ortaya çıkmasındaki nedenlerden biri öğretmenin kolaya kaçmasıdır. Öğretmenin öğrencisiyle yeterince ilgilenmemesidir. Öğretmenin derste anlatacağı bir konuyu önceden hazırlayıp sınıfa gelip sunması ve görevini yaptığını sanması bu sorunu ortaya çıkarmıştır. Öğrenci tahta sıralarda oturan, ne verilirse onu alan, otoriteye uyan bir konumdadır. Kendi düşüncesi olmayan, karar veremeyen yorum yapamayan bir kişidir (Ö-9).

Çünkü öğretmenlerin birçoğu kendini geliştirmemektedir. Bu eksiklerini kapatmayarak öğrencilere de eksik bilgi verirler (Ö-114).

Ezbere dayalı eğitimde her zaman bir otorite bulunmaktadır. Yani tüm bilgilerin mevcut olduğu kişi, “öğretmen her şeyi bilir”, “öğretmenin her dediği doğrudur” düşünceleri beynimize kazınmıştır (Ö-157).

Öğretmenler için öğrenciye ezber tekniğiyle öğretmek kolay geldiğinden yeni yöntemler kullanmıyorlar. ... Hep elimizde hazır şeyler olsun biz araştırmayla uğraşmayalım istiyoruz. İşte bence bunun en önemli nedeni ilkokuldan beri yapılan ezberci eğitim diyebiliriz (Ö-77).

Diğer taraftan, öğretmen adaylarının belirttikleri sorunların ortaya çıkma nedenlerinden *eğitim planlaması teması* ile ilgili örnek görüşler şu şekildedir:

Eğitimde hedefin doğru ve net olarak belirlenmemiş olması, farklı yöntem yahut uygulamalar arandığı ve önemi kavranmadığı için doğmuştur. Hedef belirlenmeden yöntemler, uygulamalar yapılmaya başlanmıştır (Ö-121).

Değişen eğitim sisteminin bir anda değiştirilmesi; nedenlerinin, sonuçlarının uzun çalışmalara dayandırılmadan öğrenci üzerinde deneme tahtası gibi uygulanması çok yanlış bir durumdur (Ö-125).

Eğitim sistemimizde değişiklik çok sık yaşanmakla birlikte yürürlükte bulunan sistem tam olarak da uygulanamamaktadır (Ö-177).

Aniden yapılan eğitim sistemi değişiklikleri ve uzun zaman geçmesine rağmen hala bir şeylerin rayına oturamamış olması içinden çıkılamayacak sonuçları beraberinde getirebiliyor (Ö-26).

Buradaki sıkıntı kişiler hiçbir bilgi sahibi olmadan aniden başka bir sistem getirilmesidir. Daha sonra bu sistemin doğru olmadığı anlaşılacak değiştirilip yerine başka bir sistem uygulanıyor. Bu sorunun ortaya çıkma nedeni bir karar verilip hemen uygulanmasıdır (Ö-98).

Bu ifadelerden yola çıkılarak, eğitim sistemine yönelik öğretmen adayları tarafından belirtilen en önemli sorunun ortaya çıkma nedenleri olarak öğretmenlerin; hem derste hem sınavda farklı yöntem ve teknikler uygulamaması, öğrencilerle yeterince ilgilenmemeleri, kendilerini geliştirmemeleri, öğrenciyi pasif kılmaları ve ezbere dayalı eğitim etkinliklerine ağırlık vermeleri örnek olarak verilebilir. Ayrıca eğitim sisteminde yaşanan değişikliklerin yeterli ön araştırmalar yapılmadan, bir anda ve çok sık yaşanıyor olması; eğitimde ulaşılmak istenen hedeflerin netleşmeden farklı yöntem ve uygulamaların aranması da öğretmen adayları tarafından çoğunlukla dile getirilen nedenler arasında yer almaktadır. Buna göre öğretmen adaylarının, eğitim sisteminde yaşanan sorunların ortaya çıkma nedeni olarak daha çok öğretmen yeterliklerinin ve planlama hatalarının görüldüğü söylenebilir.

4. Öğretmen Adaylarına Göre Eğitim Sisteminin Öncelikli Sorunlarının Çözümüne İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, eğitim sisteminde yaşanan ve en fazla önemsedikleri sorunların *nasıl çözülebileceğine* dair belirttikleri görüşlerin temalara göre dağılımını özetleyen bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adayları Gözünde Eğitim Sistemi Üzerinde Belirtilen Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Temalar	Frekans	%
1. Fiziksel altyapı/ Materyal donanım	18	6,57
2. Eğitim programı	65	23,72
3. Öğretmen	37	13,50
4. Mali Sorunlar	8	2,92
5. Eğitim planlaması	40	14,60
6. Demokratik eğitim	7	2,56
7. Fırsat ve imkan eşitliği	35	12,77
8. Yöneltilme/Sınav sistemi	25	9,12
9. Eğitim anlayışı	28	10,23
10. Sorumluluk bilinci	2	0,73
11. Eğitim felsefesi	9	3,28
TOPLAM	274	100,00

Tablo 4’de, öğretmen adaylarının en önemli gördükleri sorunların çözümüne dair belirtmiş oldukları görüşlerin 11 tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğuna göre Türk eğitim sisteminde yaşanan en önemli sorunların çözümüne ilişkin belirtilmiş olan görüşler ağırlıklı olarak önce “*eğitim programı*” (n=65; %23,72); daha sonra ise “*eğitim planlaması*” (n= 40; %14,60) temaları içerisinde yer almaktadır. Buna karşılık öğretmen adaylarının en önemli sorun olarak gördükleri durumların çözümüne dair görüşlerinden, diğerlerine göre daha az yer tutan kısmı ise “*sorumluluk bilinci*” (n=2; %0,73) ve “*demokratik eğitim*” (n=7; % 2,56) temalarında toplanmıştır.

Öğretmen adaylarının, eğitim sisteminin en önemli sorunun çözümüne ilişkin belirtmiş oldukları önerilerinden *eğitim programı teması* altında toplananların bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

Bunun çözümü için öğrenci derste aktif duruma geçirilmelidir. Öğretmen öğrenciyi ödevlendirmelidir ve onları araştırma inceleme ve tartışmaya sevk etmelidir (Ö-22).

Drama, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme şekilleriyle eğitim sistemi daha da gelişir... Yine öğrenciyi bilgi direk verilmemeli. Açık uçlu sorular sorularak çocuğun yorum gücü de geliştirilmeli (Ö-154).

Deney ve gözleme sık başvurulursa öğrenci sorunları daha çabuk görür ve hemen çözüm üretir. Okullarda sadece işe yarar bilginin verilmesi hem öğretmenin hem de öğrencinin üzerindeki yükü azaltır (Ö-84).

Çocuk yaparak, yaşayarak öğrenmeli, derslerde daha aktif olmalı... Grup çalışmaları yapılarak dayanışmanın... iş ilkesinin öğrenilmesi için çaba sarf edilmelidir. Projeler yapılarak çocuğun zihinsel gelişimine katkıda bulunulmalıdır. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına göre yönlendirilmelidir... (Ö-142).

Eğer öğretmen tam bilgiyi aktarıcı konumunda değil de sadece rehber, öğrencilere yol gösterici konumda olursa öğrenciler arası bir tartışma ortamı sağlar... Hem öğretmen mesela evinden materyali alıp getirip öğrencilere göstermek yerine onlara bunları yapması istenerek öğrencilerin el becerileri de gelişmiş olur (Ö-160).

Bunun yanı sıra eğitim planlaması temasında toplanan çözüm önerilerine ise şunlar örnek olarak verilebilir:

Eğitim sistemindeki değişikliğin işe yaraması için hemen değişiklik yapılmaktansa parça parça veya daha uzun bir zaman dilimi geçtikten sonra değişikliğe gidilmelidir (Ö-125).

Eğitim sisteminde değişiklik yapılırken, örneğin 20 yıl sonraki hedefin ne? Amacın ne? Kime uygulayacaksınız? Öğretmen ve çocuktan ne bekliyorsunuz? Gibi sorulara öncelikle cevap verilmeli, planlı hareket edilmelidir (Ö-17).

Sürekli sistem değiştirmek yerine bu konuda insanların bir araya gelip kalıcı ve düzgün yeni bir sistem bulunmalı. Öğrenciler bu sistem doğrultusunda eğitim hayatlarına devam etmeli ve uygulanan sisteme paralel bir şekilde değerlendirmeye tabii tutulmalıdırlar (Ö-82).

Bu sorun meslek liselerine verilen önemin artırılmasıyla çözülebilir. Günümüzde meslek liseleri var ama gereken önem verilmiyor. Küçük yaşlardan mesleklere yönlendirme ve uygun eğitim vermeyle bu sorun aşılabılır (Ö-155).

Mezun olduktan sonra işe alınabilecek kadar öğrenci üniversitelere yerleştirilmelidir. Diğerleri ise erken yaşta meslek okullarına yönlendirilmelidirler (Ö-121).

Bu ifadelerle göre, belirlenen en önemli sorunlara ilişkin öğretmen adaylarının öncelikle şu çözüm önerilerini getirdikleri söylenebilir: Eğitim sistemi yeniden düzenlenerek öğrenci merkezli eğitime ağırlık verilmeli; drama, araştırma, deney, gözlem gibi uygulamaya yönelik etkinliklerle öğrenci daha aktif olmalı ve öğretmenler daha çok rehber konumunda olmalıdır. Öğretmen alımı ve yetiştirilmesi ise ihtiyaca yönelik yapılmalıdır. Ayrıca, eğitim sisteminde yapılacak değişiklikler daha planlı ve koordineli bir üslupla gerçekleştirilmelidir.

Bununla birlikte, köklü bir sistem değişikliğine gitmek yerine, olabildiğince var olanı geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Öğrenci yerleştirme ve mesleki istihdam sorununu öne çıkaran bazı öğretmen adayları ise, meslek liselerine daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Buna göre öğretmen adaylarının, eğitim sisteminde yaşanan sorunları çözmek üzere ilk yapılması gerekenler olarak eğitim programlarının düzenlenmesi ve planlama hatalarından uzak durmaya çalışılmasını gördükleri söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yukarıda ortaya koyulan bulgular çerçevesinde ulaşılan sonuçlar, aşağıda tartışılmıştır.

1. Öğretmen adaylarına göre Türk Eğitim Sisteminde öncelikle ve en yoğun şekilde üzerinde durulması gereken sorun alanları, *eğitim anlayışı* ve *eğitim programlarıdır*.

Bilindiği üzere eğitim anlayışı; eğitim kavramına nasıl bir anlam, önem ve işlev yüklediği ile ilgili bir bakışı ifade etmektedir. Eğitim süreçlerinin geleneksel ya da modern olarak sınıflanmasında; öğretmen ya da öğrencinin rol ve sorumluluklarının biçimlenmesinde; teorik ya da uygulama ağırlıklı olmasında eğitim anlayışının niteliği, belirleyici bir rol oynamaktadır. Eğitim süreçleri açısından eğitim programları ise, eğitim anlayışının yansıdığı en somut öğelerden birini oluşturmaktadır. Eğitim programlarının amaçları, içeriği, önerdiği öğretim yöntem ve teknikler, ölçme değerlendirme uygulamaları gibi öğeler incelendiğinde, ne tür bir eğitim anlayışına dayandığı görülebilir.

Alanyazın incelendiğinde eğitim anlayışı ve eğitim programlarının niteliğinin oldukça önemli bir sorun olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır (Külekcı, 2013; Aydın ve Özmen, 2009; Genç ve Eryaman, 2008). Buna göre öğretmen adaylarının bu konudaki değerlendirmeleri ile alanyazında yer alan değerlendirmelerin tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Alanyazındaki önemli eleştirilerden biri, eğitim sisteminin ve programının ezberci (Yılmaz ve Altunkurt, 2011; Turan, 2006; Sekin, 2008; Taşdelen, 2012) ve öğretmen merkezli (Saygılı, 2013) bir anlayışla biçimlendirildiği yönündedir. Turan (2006), ezbere dayalı bir öğretimin öğrenme ile sonuçlanma ihtimalinin oldukça düşük olduğunu vurgulamaktadır. Ezberci ve öğretmen merkezli eğitim, eğitim sisteminde yaşanan diğer birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bilginin öğrenilememesi, günlük yaşama transfer edilememesi, öğrencilerin yetenek ve kabiliyetlerinin ortaya çıkarılamaması gibi sorunlar buna örnek olarak verilebilir. Eğitimde ezberin, bireylerin akademik işlerini ertelemeleri üzerinde de önemli bir etkisinin olduğu araştırmalarla belirlenmiştir (Yeşil ve Şahan, 2012). Taşdelen (2012), ezberci dayalı ve öğretmen merkezli eğitimin öğrencileri pasifleştirdiğini; onları sorgulamaktan, eleştirmekten, yaratıcılıktan uzak bireyler

haline getirdiğini belirtmektedir. Ona göre ezberciliğin devam etmesinin en önemli nedenlerinden biri, eğitim anlayışındaki yanlışlık ya da eksikliklerdir.

Bununla birlikte, özellikle son dönemlerde bu eleştirilerden yola çıkarak eğitim sisteminde ezbercilikten uzaklaşmaya ve öğrenci merkezli eğitim anlayışına doğru kayılmasına dönük birçok düzenleme de yapılmıştır (MEB, 2006). İlginç olan, bu değişikliklere rağmen ezbercilik ve öğretmen merkezlilik sorununun halen devam ettiğinin düşünülmesidir. Sistem üzerinde düzeltme yönünde farklı değişikliklere gidilmesine rağmen eğitimde ezbercilikten ve öğretmen merkezlilikten kurtulunamaması, bu değişiklikleri hayata geçirmede önemli bir rol üstlenmesi gereken öğretmenlerin ve diğer bileşenlerin (veli, okul idarecisi vb.) bu değişimi doğru algılayamayışlarından kaynaklanabilir.

Diğer taraftan okulların teknolojik alt yapısında da özellikle son dönemlerde ciddi iyileştirmeler yapıldığı gözlenmektedir. Okulların çoğuna bilgi ve iletişim teknolojilerinin alınması, internet ağlarının kurulması buna örnek olarak verilebilir. Ayrıca yapılan araştırmalarda, yeni programa geçiş döneminde öğretmen ve idarecilerin hem yeni programın felsefesi ve farklılıkları, hem de teknolojik imkanlardan yararlanma konusunda yeterince bilgilendirilmedikleri sıklıkla dile getirilmektedir (Ekizoğlu ve Uzunboylu, 2006; Bulut, 2008; Aydın ve Özmen, 2009). Bu durum, öğretmenlerin yeni programa yönelik birçok alanda ve özellikle öğrenci merkezli eğitim üzerinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir (Ekizoğlu ve Uzunboylu, 2006; Bulut, 2008).

Ayrıca yeni programda sınav sisteminin hâlen bilgi odaklı yapılıyor olması; öğrencilerin başarı ya da başarısızlıklarında temel ölçüt olarak sınav başarılarının alınmaya devam etmesi de eğitim uygulamalarının öğretmen merkezli ve ezber ağırlıklı devam etmesine yol açmış olabilir. Velilerin sınavlarda öğrencilerinin başarıları için hala dershane ya da özel ders odaklı çalışmalara yönelmeleri, programda öngörülen öğrenme etkinliklerini zaman kaybı görmeleri, çocuklarının ödevlerini yapmaktan şikayet ettikleri yönünde basına yansıyan eleştiriler ve devamında Bakanlık tarafından yapılan performans ödevlerinin kaldırılması doğrultusundaki haberler (Türkiye Gazetesi, 2014; URL-1; URL-2), velilerdeki bu yanlış algının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

2. Öğretmen adaylarının “en önemli sorun” algısını biçimlendiren en belirleyici gerekçe, eğitim programları ve öğretmen temalarında yoğunlaşmaktadır. Buna göre öğretmen adaylarının, eğitim sisteminde yaşanan sorunları kronikleştiren ve en önemli sorunlar haline getiren etkenlerin başında, eğitim programlarının niteliği ve öğretmen niteliklerini gördükleri söylenebilir. Bu durum, eğitim sistemi ile ilgili olarak öğretmen adaylarının zihinlerinde oluşan “en önemli sorun algısı”nın, öğretmen tutum ve davranışları ile eğitim süreçlerinde geçirdikleri eğitim yaşantılarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Bilindiği üzere eğitim programı, eğitim süreçlerinde yapılacak çalışmaların amacı, içeriği, niceliği ve niteliği ile ilgili bilgilerin yer aldığı kılavuzlardır

(Demirel, 2007). Öğrenci her ne kadar eğitim programını bilmese ve incelemese de bizzat onu yaşamaktadır. Eğitim sistemine ya da süreçlerine dönük öğrencilerin yaptıkları gözlem ve değerlendirmelerin önemli bir kısmının, gerçekte eğitim programlarına ve onun uygulamaya yansıyan kısımları ile ilgili olması beklenen bir durumdur.

Öğrencilerin gözünde eğitim programını yansıtan ana kaynak, öğretmenlerdir. Programın uygulayıcısı olmaları; tutum ve davranışlarıyla öğrencilerin programa ve eğitim yaşantılarına dönük değerlendirmelerini etkileme gücü sağlamaktadır. Örneğin ezberci eğitim sisteminde; soru soran, araştıran öğrencilerin dışlandığı ve özgüvenden yoksun, taklitçi, sorunlarını çözemeyen bireyler olduğu gözlemlenmektedir (Sekin, 2008). Öte yandan öğrenci merkezli bir eğitim ortamında ise öğretmen, öğrencileri hayata hazırlamakta ve onlara sorumluluk yüklemektedir. Öğrencilerin bu durumda sorumluluk alan, bilgiyi hatırlayan ve işleyen, aktif katılımcı bireyler olduğu görülmektedir (İncik ve Tanrıseven, 2012).

Sonuç olarak öğretmen adaylarının gözünde öğretmen ve eğitim programları, eğitim sisteminde yaşanan sorunlarda en önemli faktörler olarak belirlenmektedir. Bu nedenle de eğitim sistemine dair sorunlar belirlenirken akla gelen ilk eksiklik ve sıkıntılar, bu iki unsur çerçevesinde şekillenmektedir.

3. Öğretmen adayları, eğitim sisteminde yaşanan önemli sorunların öncelikle, öğretmen kaynaklı sıkıntılar ve eğitim planlamasındaki eksik ve yanlışlar nedeniyle ortaya çıktığını düşünmektedirler.

Özellikle öğretmenlerin ezbere dayalı eğitim uygulamalarının sıkıntısından hâlâ bahsedilmektedir. Bu durumun nedeni olarak öğretmenlerin ezbere dayalı eğitimi kolay görmesi ve yeni sisteme ayak uyduramaması; bir başka ifade ile yeni sistemi gerektiği kadar önemsememeleri görülmektedir. Nitekim alanyazında öğretmen, akademisyen ve bürokratların dahi ezberci öğretimi ciddi olarak sorgulayıp ortaya koymadıkları ve eğitim sisteminde ezberciliğin hala egemen olduğu dile getirilmektedir (Sekin, 2008; Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Ayrıca bu yöntemin bir alışkanlık olarak da devam ettiği ve sorunun ortadan kalkmasının ise bu alışkanlıklardan kurtulmaya bağlı olduğu vurgulanmaktadır (Sekin, 2008).

Oysa öğretmen, öğrenci merkezli eğitimin başarısı için de en önemli unsurlardan biridir (Bulut, 2008). Öğrenci merkezli eğitimde daha çok rehber konumunda olsa da öğretmen, öğrenciler üzerinde en belirleyici etkenlerdendir. Bu nedenle hala öğretmen merkezlilikten kurtulunamamış olunması, eğitim sisteminde yaşanan sorunların ortaya çıkmasında önemli bir neden olarak görülmektedir.

Bununla birlikte, eğitim sistemi üzerinde yaşanan değişim ve gelişim çabaları gözden kaçmamaktadır. Son yıllarda eğitim sistemine dair birçok alanda yenilikler yaşanmaktadır (MEB, 2006). Ancak, bu değişim hareketlerinin çok sık ve ani gerçekleşiyor olması hem sisteme adapte olmayı güçleştirmekte, hem de sisteme olan inancı zayıflatmakta ve kalıcı sonuçlar alınmasını engellemektedir.

Nitekim alanyazında; eğitimin net bir hedefinin olmadığı ve yapılan değişikliklerin ciddiyetten uzak, derinlemesine bir ön araştırma ve hazırlıktan yoksun olduğu değerlendirilmeleri de görülmektedir. (Demir, 2006). Bu durumun, yapılacak sistem değişikliklerine ve getirilecek yeniliklere karşı bir ön yargı doğurabileceği de söylenebilir. Ortaya çıkabilecek bu önyargıların ise eğitim sistemi üzerine getirilen yeniliklerin uygulanmasını güçleştireceği söylenebilir.

Sonuç olarak öğretmen adaylarının gözünde öğretmen ve eğitim planlamasından kaynaklı sıkıntılar, eğitim sisteminde yaşanan sorunların ortaya çıkmasında en önemli etkenler olarak belirmektedir.

4. Öğretmen adayları, eğitim sisteminde yaşanan en önemli sorunların çözümü için öncelikle, *eğitim programı* ve *eğitim planlaması* alanlarında düzenlemeler yapılmasını önermektedirler.

Eğitim programı, eğitim-öğretimin başarısı için önemli etkenlerden biridir. Öğretmen adayları da bu doğrultuda eğitim programları üzerinde sıklıkla durmakta; özellikle öğrenci merkezliliğin önemi ve eğitimdeki önceliğinden bahsetmektedirler. Alanyazında birçok araştırmada benzer değerlendirmeler görülmesi (İncik ve Tanrıseven, 2012; Ekizoğlu ve Uzunboylu, 2006; Bulut, 2008), söylemlerdeki doğruluk düşüncesini arttırmaktadır. Nitekim ders ve program, İncik ve Tanrıseven'in (2012) araştırmasında öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının gözünde öğrenci merkezli eğitimde karşılaşılan önemli sorunlar arasında yer almıştır. Bu nedenle programda gerekli değişikliklere gidilerek öğrenci merkezli eğitim anlayışı sisteme egemen kılınmalıdır. Örneğin ders işlenişinde öğrenci yaşantısını temel alacak bir program, öğrencileri daha aktif kılacak ve öğrenmeyi de daha kalıcı hale getirebilecektir.

Ancak bu süreçte, öğretmenlerin de yapılan değişikliklere yeterince hazırlanmaları, yeni eğitim anlayışını benimsemeleri ve uygulayabilir donanımına sahip kılınmaları gerekmektedir. Öğretmenler, öğrencilere öğrenme sürecinde inisiyatif kullanma, öğrendiğini değerlendirme ve yaşayarak deneyim kazanma imkanlarını hazırlamalıdır (Bulut, 2008). Nitekim Ekizoğlu ve Uzunboylu (2006), sınıf öğretmeninden istenen fen bilgisi, Türkçe vb. derslerin öğrenci merkezli eğitim anlayışına göre uygulanmasında gerekli desteği alamadığı sürece bu sistem değişikliğinin başarı olasılığının düşük olduğundan bahsetmektedir.

Bununla birlikte özellikle alt yapı, öğrenim ortamının yeterliliği ve sınıfların kalabalık olmayışı öğrenci merkezli eğitim programının başarısı için gereklidir.

Ayrıca eğitim planlamasında yaşanan sorunlar, eğitim sistemine dönük sorunlar arasında en sık dile getirilen alanlardan biridir. Özellikle eğitim sisteminde yapılacak değişimlerin uzun ve derin ön araştırmalarla kararlaştırılması ve pilot uygulamalar sonunda uygulamaya koyulması, ani bir değişimden çok uzun vadeli ama kalıcı gelişimler sağlayacaktır. Yapılacak çalışmalar, 20-30 yıllık planlar gibi uzun vadeli uygulamaları getirdiği taktirde hem boşa gitmiş

zamanlar ve emekler olmayacak hem de daha sağlıklı sonuçlar doğuracaktır. İlerleyen dönemlerde yapılacak çalışmalar ise, mevcut sistemin geliştirilmesi ya da dönemi kapsayan eksiklikleri giderici nitelikte olmalıdır. Nitekim öğretmen adayları, ani ve sık sistem değişikliklerinden yakınmakta; kalıcı bir eğitim sistemin önemini vurgulamaktadırlar.

Bununla birlikte, her öğrenci akademik yönden üst düzey olmak zorunda değildir. Bir yandan toplum her çeşit mesleğe ihtiyaç duymakta ve kalifiye eleman ihtiyacını gidermek zorunda iken; bir yandan da birbirinden farklı niteliklere sahip bireylerin tamamından akademik başarı beklenmemelidir. Dolayısıyla eğitimde meslek liselerine verilen önem de artırılmalı; yapılacak eğitim planlamalarında bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

Ulaşılan sonuçlar çerçevesinde, Türk eğitim sistemindeki sorunların çözümüne ilişkin yapılacak plan ve uygulamalarda şunların da dikkate alınması önerilebilir: Eğitim sisteminde öğrenci merkezliliği benimsenmeli; veli, öğretmen ve yöneticiler yeni programlar hakkında yeterince bilgilendirilmeli; programlar yapılandırılırken öğretmen görüşlerine başvurulmalı; programda belirlenecek konularda toplumsal değerler (dini, milli, tarihi...) esas alınmalı; uzun vadeli sistem değişiklikleri planlanmalı ve sık sistem değişikliği yerine var olanı geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalı; meslek liselerinin sayısı artırılmalı; okullarda tam teşekküllü laboratuvarlar kurulmalı ve fiziki imkanlar artırılmalıdır. Ayrıca bu çalışma, farklı bölgelerde ve farklı kaynak gruplarına uygulanabilir.

KAYNAKLAR

- Aydın, O. ve Özmen Z.K. (2009).Yeni ilköğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 30, 47-63.
- Bulut, İ. (2008). Yeni ilköğretim programlarında öngörülen öğrenci merkezli uygulamalara ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır ili örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 56, 521-546.
- Demir, C. (2006). Edebiyat/Türkçe eğitimi ve kişisel kelime serveti. *Milli Eğitim Dergisi*. 169, 207-225.
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğan, C. (2005). Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme politikaları ve sorunları. *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi*. 35, 133-149.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekizoğlu, N. ve Uzunboylu, H. (2006). Öğrenci merkezli öğretime yönelik öğretmen görüşleri. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 2 (2), 94-109.
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H.. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterli algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 33, 135-145.
- Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2008). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi. Afyon Kocatepe Üniversitesi*. 9(1). 89-102.
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). Türkiye’de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi*,20(1), 59-72.
- Habacı, İ., Karataş, E., Adıgüzzelli, F., Ürker, A., Atıcı, R. (2013). Öğretmenlerin güncel sorunları. *International Periodical For The Languages, Literatureand History of Turkishor Turkic*. 8(6), 263-277.

- Külekçi, E. (2013). 4+4+4 eğitim sistemi kapsamında birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2(2), 369-377. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/40._ebru_kulekci.pdf adresinden 12.12.2014 tarihinde indirilmiştir.
- MEB. (2006). *İlköğretim programı*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Saygılı, S. (2013). Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde eğitimde dönüştürücü bir entelektüel olarak öğretmenler. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı, 263-274. http://sosyaldergi.usak.edu.tr/Makaleler/551840382_ozel_say%C4%B1_15.pdf adresinden 02.01.2015 tarihinde indirilmiştir.
- Sekin, S. (2008). Türkiye’de ezberci öğretim ve nedenleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*. 18, 211-221.
- Seyfullahoğulları, A. (2010). İlköğretim okullarında büyük sınıfların yönetiminde karşılaşılan sınıf içi sorunlara öğretmen yaklaşımı üzerine bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(14), 21-40.
- Sönmez, V. (2008). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşdelen, V. (2012). Eğitimde ezberleme ve anlama. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. 143,12-17.
- Taşgın, A. ve Sönmez, S. (2013). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*. 3,80-90.
- Tavşancıl, E., Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Turan, İ. (2006). Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin coğrafi kavramları öğrenme düzeyleri ve ezbercilik. *Milli Eğitim Dergisi*, 170, 274-292.
- Türkiye Gazetesi (23.01.2014). <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/egitim/126998.aspx> Erişim tarihi: 07.08.2014.
- URL-1.(2014).<http://egitimedair.net/index.php/e%C4%9Fitim-%C3%B6%C4%9Fretim/3271-performan-odevlerinin-yerine-ne-gelecek> Erişim tarihi: 07.08.2014.
- URL-2. (2014). <http://akreportal.net/egitimle-ilgili-haberler/performans-odevleri-velileri-cileden-cikardi-t18656.html>. Erişim tarihi: 07.08.2014.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.5(7), 63-78.
- İncik, Y.E. ve Tanrıseven, I. (2012). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının öğrenci merkezli eğitime ilişkin görüşleri (Mersin Üniversitesi Örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8 (3), 172-184.
- Yaman, E. (2010). Kalabalık sınıfların etkileri: Öğrenciler ne düşünüyor? *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 18 (2), 403-414.
- Yeşil, R. ve Şahan, E. (2012). Öğretmen adaylarının akademik işlerini erteleme nedenleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12(2), 218-236.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*.8(1), 942-973.
- Yolcu, H. (2007). *Türkiye’de İlköğretim Finansmanının Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yolcu, H. ve Kartal, S. (2010).Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre Türkiye eğitim sistemine ilişkin yaşanan sorunlar.9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010)*, Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

SUMMARY

It is necessary that education system must be configured to suit the requirements and conditions of the day. In this context, renewal works continue to work on education system in Turkey. Changes made on the education system covers a wide area as training programs, physical infrastructure, teacher or administrator training or student admission. To have a broad coverage makes it compulsory to think and treat versatile on the change and development works. Therefore, any kind of change/development works to be made on the education system is of particular importance to be made on the basis of scientific data. This data must be collected from people who are directly in the system such as teachers, students, administrators, politicians as it is important to be taken healthy and practicable decisions.

The main purpose of the study is to determine students' views that are still in the system and be teacher soon about the most important problems in the Turkish education system and the solution of these problems.

Thus it is aimed to determine basic and important / priority problems in the education system, the source of these problems and to provide scientific data on the possible solutions and also scientific determination that can form the basis for amendments to be made on the system .

The study is a qualitative study carried out through content analysis. Working group of the study consists of 180 students studying in different departments of Ahi Evran University Faculty of Education.

The research data were collected by semi-structured interviews with open-ended 4 questions in 2014-2015 academic year. Via this form the view of candidate teachers has been taken with the related questions as follows 1) the most important problems in the Turkish education system, 2) the reason why they are seen as the most important problems 3) The reasons for the emergence of the problems, and 4) the way of solutions about the problem.

The data was analyzed by content analysis and the reliability was determined by consistency between the two researchers' analysis. While analyzing the data it has been observed that there are 11 different themes to be used for grouping the data by interview form.

These themes are called as ; (1) Physical infrastructure / material equipment, (2) training program, (3) Teachers (4) Economic problems, (5) Educational planning, (6) Democratic education (7) Equality of opportunity, (8) Orientation/exam system, (9) Approach to education, (10) Philosophy of education (11) Sense of responsibility. In the systematic analysis of the data ideas are classified according to these themes, frequencies and percentages were determined and also were analyzed as summarized in the table comparatively.

According to the results;

Teacher candidates were mostly talking about problems that can be collected in the theme of the approach to education (n= 62; 29.25%) and training curriculum (n= 34; 16.04%). Among these themes, especially rote learning, teacher-centeredness and functionality of the content of the training program have been the most frequently mentioned problems. About these issues to be addressed as a priority, training curriculum (n= 54; 41.86%) and teachers (n= 18; 13.95%) were more referred for reasons related to the themes. The majority of teacher candidates have expressed that the problems are particularly on issues of teacher competence in the emergence of the problems.

On the other hand the problems in education are thought to arise from incorrect contained in the teachers (n= 29; 20.28%) and education planning (n= 22; 15.38%) themes.

Teacher candidates especially emphasized such factors that teachers are the lack of engagement with students, they don't develop themselves and they focus on rote education and so on.

In addition, mostly expressed reasons are changes that happen suddenly and often in the education system without sufficient preliminary investigations.

Solutions for the problems in the education system were mainly made in the framework of training program (n= 65; 23.72%) and education planning (n= 40; 14.60%) themes. Among the suggestions teacher candidates primarily expressed these ones can be taken consideration; to make the education system of student-centered, minding the needs of teacher recruitment and training; making efforts to improve the existing ones rather than radical changes to the system, the development of a suitable system to our own culture, to do the profession of everyone's favorite, and more emphasis to vocational schools.

First and most intense need to focus on the problem areas in the Turkish Education are approach to education and training programs. According to candidate teachers, the problems experienced in the educational system and among the factors that make them most important problems are because of the quality of educational programs and teacher qualifications.

The major problems experienced in the education system primarily arises due to teacher based problems and shortage and in correction in educational planning. Especially teachers' practicing rote- learning based education constitutes the ground of the many problems encountered. For the solution of the most important issues in the education system firstly arrangements should be made in training and education planning. Training programs should be reorganized and special attention should be given to the avoidance of planning mistakes. Furthermore, the importance given to vocational training should be increased. As

a result of study, learner-centeredness should be given more importance in studies on the problems of the Turkish education system and regulations must be done based on it. It can be suggested that parents, teachers and administrators be informed enough about the new programs; and long-term planning of system changes and not go to often changes to the system.